

2017-01-23

Dnr 17/03019

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet **Finansiering av public service – för ökad stabilitet, legitimitet och stärkt oberoende (SOU 2017:79)**

Myndigheten för press, radio och tv (MPRT) har beretts tillfälle att yttra sig över Parlamentariska public service-kommitténs delbetänkande.

MPRT:s uppdrag är att arbeta för yttrandefrihet och stödja möjligheten till mångfald och tillgänglighet inom press radio och tv. Myndigheten arbetar brett med att bland annat följa och analysera utvecklingen inom medieområdet, besluta om presstöd, tillstånd, avgifter samt utöva tillsyn i frågor som bland annat rör tv-sändningar och ljudradiosändningar.

Förslag till finansiering som presenteras i betänkandet är välkommet. Myndigheten instämmer i kommitténs resonemang om behovet av en moderniserad finansieringslösning som inte är kopplad till apparatinnehav och är också positiv till förslagen om hur oberoendet kan stärkas för public service-företagen.

Myndigheten vill betona vikten av att värdet av public service tydliggörs för allmänheten i samband med övergången till en ny finansieringsmodell. Om detta inte görs riskeras allmänhetens acceptans. Hushållen har redan i dag höga medieutgifter på omkring 20 000 kronor per år, där radio- och tv-avgiften utgör cirka tio procent (Hushållens medieutgifter, IRM 2017). Den föreslagna avgiften medför visserligen lägre kostnader för ensamhushåll men för hushåll med flera vuxna ökar utgifterna avsevärt i förhållande till dagens avgift. Det är därför av största vikt att de som ska betala den nya skatten inser värdet av public service som en kollektiv nytting och som en grundbult för en stärkt demokrati. Utan en vidsträckt acceptans, förståelse och önskan om fortsatt existens för public service riskerar legitimiteten för en gemensamfinansierad public service att urholkas. Mot denna bakgrund vill myndigheten också betona värdet av ett public service med hög kvalitet och trovärdighet och ser fram emot att ta del av kommitténs

slutbetänkande avseende frågan om de framtida villkoren för public service-verksamhet.

I detta yttrande fokuserar myndigheten i huvudsak på de frågor som ligger inom MPRT:s verksamhetsområde.

Myndighetens synpunkter på förslaget

Avsnitt 7.4 Avvecklingen av RIKAB

Myndigheten har inget principiellt att invända mot den avveckling av Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB) som kommitténs förslag innebär. Myndigheten vill dock knyta an frågan om RIKAB:s avveckling till det resonemang som förts ovan om vikten av att värdet med public service förmedlas. Avvecklingen av RIKAB kan medföra att allmänheten i större utsträckning söker sig till andra aktörer för att få information, exempelvis MPRT. Detta särskilt om allmänhetens acceptans för den föreslagna modellen är låg. Att RIKAB föreslås få i uppdrag att förmedla hur det nya systemet fungerar är positivt men i informationsuppdraget skulle det även kunna ingå att förmedla grundtanken bakom public service. Alternativt skulle programföretagen själva kunna få denna uppgift. Det bör av kommitténs slutbetänkande framgå vilken eller vilka aktörer som kan åläggas denna uppgift.

Avsnitt 8.1 Sveriges Radios förslag till finansiering

Sveriges Radios (SR) förslag till en framtida finansiering där MPRT bör få i uppgift att definiera vilken utrustning som kan ge tillgång till funktionen public service bör inte genomföras. Myndigheten instämmer i kommitténs resonemang om att denna uppgift i praktiken kan bli mycket svår att genomföra rent rättsligt. Till detta kommer svårigheten med dagens mycket snabba tekniska utveckling. Som exempel kan nämnas att andelen av befolkningen som hade tillgång till en smart mobil år 2011 var 27 procent, sett i relation till 91 procent år 2017 (Svenskarna och internet 2017, Internetstiftelsen i Sverige). För det fall denna uppgift skulle åläggas myndigheten, medför det kostnadsökningar för myndigheten som då skulle behöva tillföras mer resurser för att kunna fullgöra denna uppgift.

Avsnitt 9.2 Förtydligande om vad avgiftsmedlen ska användas till

Myndigheten vill inledningsvis framhålla vikten av att det framgent finns en långsiktig och stabil finansiering. Detta gäller givetvis inte enbart av public service-verksamheten, men av MPRT:s samtliga verksamhetsområden, häribland den tillsyn av public service-verksamheten som sker genom bland annat granskningsnämndens försorg.

Enligt kommitténs förslag ska den nya public service-avgiften enbart finansiera public service-verksamhet eller verksamhet som är direkt anknuten till den. Det förtydligas närmare att ”verksamhet som är direkt anknuten till den” är bland annat ”sådan verksamhet som kan bestå i att använda andra medier för att komplettera och stärka kärnverksamheten”. Det framgår också av förslaget att kostnader för uppbörd samt de delar av MPRT:s verksamhet som i dag finansieras genom radio- och tv-avgiften – 8,7 miljoner kronor, cirka 26 procent av myndighetens totala

intäkter – framöver ska finansieras via anslag.

Myndigheten anser i likhet med kommittén att en mer renodlad finansiering torde öka allmänhetens förtroende för företagens verksamhet. Den historiska kopplingen mellan granskningsnämnden och public service-företagen är inte lika tydlig som tidigare. Ett förtydligande i avgiftslagen skulle markera public service-företagens oberoende – även i förhållande till myndigheten och granskningsnämnden – vilket välkomnas. Kommitténs förslag om en tydlig finansiering av public service är också en viktig del för den föreslagna finansieringslösningens legitimitet och acceptans hos allmänheten.

Granskningsnämndens tillsynsansvar är inte begränsat till sändningar från public service-företagen utan innefattar bland annat granskning av om innehållet i samtliga radio- och tv-sändningar i marknätet följer de regler som finns för sändningarna. Inte heller MPRT:s uppdrag är begränsat att handla om tillsyn av sändningar från public service-företagen. Det finns i dag ingen ekonomisk koppling mellan de 8,7 miljoner kronor som myndigheten tilldelas från rundradiokontot och tillsynen av specifikt public service-verksamheten. Dessa intäkter är inte heller öronmärkta att finansiera granskningsnämndens verksamhet. Det bör därför tydligt framgå att myndighetens verksamhet i sin helhet ska finansieras genom anslag över statsbudgeten. Otydligheten i och med att MPRT förslås att – om finansiering över statsbudgeten inte är möjlig – finansieras via avgiftsmedlen riskerar att undergräva kommitténs resonemang och strävan efter att renodla finansieringen av public service.

Samma resonemang gäller förslagen om alternativ finansiering av Skatteverket och Kammarkollegiet.

Avsnitt 10.1 Tillståndensperiodernas längd

Myndigheten har inga principiella invändningar mot kommitténs förslag om att sändningstillstånd vars verksamhet finansieras med public service-avgift ska gälla för åtta år. Förslaget medför dock att längden på tillståndensperioderna inte kommer att sammanfalla med de tillstånd att sända tv som MPRT meddelar. En osäkerhet kan då uppstå gällande vilket frekvensutrymme myndigheten kan disponera för marksänd tv. Synkroniserade tillståndensperioder vore därför att föredra, vilket också ligger i linje med hur regeringen tidigare har resonerat (prop. 2008/09:195, s. 31-32 och prop. 2012/13:164, s. 22).

Enligt förslaget krävs en enkel majoritet i riksdagen för att ändra beslut gällande såväl tillståndensperiodernas längd som frågan om finansiering för public service. Det är rimligt med tanke på eventuella force majeure-situationer som skulle kunna uppstå.

Avsnitt 10.2 Sammansättningen av styrelsen i Förvaltningsstiftelsen

Myndigheten ser positivt på kommitténs förslag om att verksamma riksdagsledamöter inte ska få vara styrelseledamöter i Förvaltningsstiftelsen för

Sveriges Television (SVT), SR och Sveriges Utbildningsradio (UR). Myndigheten instämmer i det resonemang som förs om hur verksamheternas oberoende kan främjas genom att undgå situationer där en och samma person dels är med och utser beslutande, dels medverkar vid beslut. Detta riskerar att ge partipolitiken ett för stort inflytande över beslutande organ.

Slutligen kan nämnas att det i sammanfattningens andra kapitel anges att begreppet public service bör användas som benämning på "sändningsverksamhet". I övriga delar av betänkandet används dock "verksamhet" vilket i sammanhanget är av avgörande skillnad.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Charlotte Ingvar-Nilsson efter föredragning av handläggaren Cecilia Smitt Meyer.

Charlotte Ingvar-Nilsson

Cecilia Smitt Meyer